

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 23.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

Илази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

БАЛКАНСКА ЦАРИЦА.

(Наставак.)

Станко, други Иванов син, први се појавља на позорници. Он говори сам са собом, очитујући своје незадовољство, што је присиљен, да своје младе данке троши под мрачним сводовима очевога двора. Жедни за чистим зраком и пустим ловом. Жељан је, да се поигра на добрим коњима, да у грму испече брава, да седне на меку траву; жељан састанка милих часа, жељан њеног анђелскога гласа. — Он љуби — смртно љуби Даницу, прекрасну ћерку кнеза Перуна из Бериславаца, те је тај монолог чисто заносит. Присутни се већ по њему могу домислити, куда ће Станко dospети, устраје ли на том путу. — Он се од једанпут реши, да пође у лов, те зове слуге и наређује им, да час брже све за лов готово буде: коњи, керови и оружје . . . У тај мах долази к њему старији његов брат Ђорђе, наследник Иванов, носећи више писама у руци. Изненађује Станка, пребацујући му, што се спрема у лов, док га важни послови чекају. Пружа му писма једно за другим. Станко их преко воље прима, те свако набада на кошље, које већ беше узео, науман да у лов пође, а само своју особиту позорност сврати на цигло писмо, којим Скендер-бег иште помоћи у Ивана противу Турака, па би желео, да он исти ту војску под Кроју поведе. Као згранут од једанпут скочи са столице и стане певати неку заносну песму. Брат га узме корети и толики занос приписивати његову ветрогонству. Станко се једи и приговара Ђорђу, да њему нема никаква дела у господству и да није кадар, ма ни од једне чаше; те додаје, да му ни

сваколика Србија не би жудњу за властољубљем загасила. Даље употреби ову прилику, па окупи брата корети, што се беше верио за Латинку, као да нема у Црној гори виђенијих и гиздавијих племкиња. Именује му неке и нука га да се остави Латинке. — Ђорђе, да избегне том тугаљивом разговору, употреби мало мајсторје, па одврати брату, да он то из невоље чини, а да признаје, да би се среће могао машити и с неком зетском властелинском; али с једном само, а та је — Даница, па се с позорнице уклони. — Станка је овакова изјава, као гром с неба, шинула и потресла. Страшно се љубоморство у њему разбуктило . . . Кличе као очајник, да црни гром пукне и да сруши до темеља Иванов двор. Срди се и виче на жене, на Даницу, — којој ваљда срцем и умом трепћу варнице с Балканске круне и љуто криви мајку, што му вратићем тад није засукала, кад га је родила и кад је Ђорђу дан пре дала, а две круне није имала. . . Он би све прегорео, али не може да прегори „цвијет, на који је као лептир пао, цвијет, с којег живот се пије, цвијет с ког меда ријека се лије! . . .“ За тим у страшно двоумље пада и пита: „Како ћу сада? . . .“ — У овом стању налази га Даница, која му доноси дарова од мајке кнегиње. Станко се обори на њу као смањен; тура је од себе и грубо је кори. Даница се достојанствено држи и чуди се такоме послу! . . . Невина је, — па најзад склања Станка, да од ње иште опроштење за увреде. Јединим пољупцем руке сва се распра уталожила и свађа између њих

легла. Станко вади из недара једну своју песму и Даница је дадне у аманет миле успомене. Но душа Станкова није чиста. Он моли Даницу, да се уклони из двора и да се врати у своје Бериславце, а Даница, блага и невина радо пристаје на Станкову жељу, те му одговори, да сутра зором полази дома. Па и њој Станко каже, да би њега још сутра могла срећа у бој повести, ако га отац Иво спреми у Арбанију, да припомогне Кастриоту против Турака. Даница узвикне: „И ја ћу тамо!..“ Овај занос ватрене Црногорке утиша Станка, а она дубоким домољубним осећајем тешко жали, што није мушкарац, да се и она на Турке обори, па у то, што се Да-

ница с позорнице макне, у то одмах уђе Станку војвода Дејан, као посланик државнога већа, и објави му, да је веће одлучило, уз приволу књаза Иве, послати тражену помоћ Скендер-бегу, и да је њега одабрало, да тој војсци буде предводилац; а међутим прибави му и то, да му је брат сјајну гозбу приредио у част његова поласка на војну. Станка је тај глас виноу к небу под облаке. Он ти већ повија пред собом Турке на буљуке, сече их и тамани и ретком славом своје чело круни. Дејан га тиша и светује, особито на темељу искуства, стечена у последњем рату, и упућује га, којим се најпоузданијим начином беру бојни лаворови. (Наставиће се.)

Л И С Т И Ћ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Адријена Лекуврерова“. Драма у 5 чинова, написали Скриб и Легуве. Превео К. Н. Х.)

По успеху, који је „Адријена Лекуврерова“ пре две године овде и приликом првог приказа са Маријом Рајковићком у насловној улози и приликом првог приказа са гошћом Милком Гргуровом имала, могло се унапред рећи, да ће од оно доба ретко која сезона проћи без те драме, разуме се, ако се у персоналу глумачком нађе поље само позванија приказивачица за насловну улогу. А како сад стоји баш има глумица једна, која је у сликању душевне борбе, бујне страсти и непосредних осећаја права мајсторница, те је као створена за „Адријену Лекуврерову“. То је г. С. Вујићка. Као увек у улогама те врсте, тако је и ту Вујићка задовољила, а донекле и усхитила гледаоце. Са значајно исказаном просопопејом великоме Корнељу у четвртом чину изнудила је у пуном смислу речи — код наше публике већ не иде друкче! — изазив на отвореној сцени. — У осталим се улогама истакли: Д. Ружићка, као војвођица, Миљковић као Морис и Добриновић као Мишоне. — Приказ је текао лепо, само су антракти били мало подужи, јер је и — гарде-

Г.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(Ред позоришних представа.) У краљ. српском народном позоришту одређен је био овај репертоар: У среду 5. фебруара: „Грађанска смрт.“

Драма у 5 чинова, од Паола Бакомета, превео е талијанског Љубибратић. — У петак 7. фебруара: „Госпође и хусари“. Шаљива игра у 3 чина, написао гроф Фредро, превод с пољскога. — У недељу 9. фебруара: „Две сиротице“. Драма у осам слика и шест чинова, с певањем, од Оксенфорда, превео Сава Петровић.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(Чаробна бележница. Шаљива игра у 4 чина. Написао Јанко Јурковић. Приказана је у народном земаљском позоришту у Загребу први пут 11. фебруара ове год.) (Свршетак.)

У трећем чину очекује се код Добровојевих Радославова посета, кога ће, разуме се, представити Миливој. Олга већ незна, шта да ради, — све спрема да му падне у очи, што чита, како прга, што свира, — и само цреће, што сади. Ту долази и весела Арабела, која је Олгина пријатељица, и од ње дознајемо, да се њезин Артур поправио, те да јој с добра свога пише — псалме — „веома смешно“, „прометнуо се у трубадура и ударио у жице најтајније сентименталности“. У том долази Миливој с Радославом, који буде дочекан веома пријазно, особито од Олге, те и нехотично распали жар њезине љубави, тако, да Олга остаје при ономе, како је поправила одговор на последњу задаћу: „Сада бих хтела, сада бих смела бити анђео твој.“

У четвртом чину Миливој последњи пут опомиње Артура, да се окане просити Олгу, али

он је већ о томе био натукнуо Олгиној матери те неодустаје. У вече је гозба код Добровојевих у славу Олгиног рођен-дана. Ту ће бити сви наши познати, и ту ће Артур Олгу јавно запросити. Али Миливој удеси да буде ту и — Арабела. Резултат се лако предвиђа. Артур поче Олги говорити о својим писмима, за која она наравно незна. Као опарен устане и приђе Арабели, која му опет спомену писма, која је добила од њега, сад он опет то не разуме. У то приступи Миливој са „чаробном бележницом“, разјасни Олгине језикословне „задаће“, и кад Артур виде шта је, извади бели рубац и покаже га Миливоју. Миливој га „пardonира“, те га необрука, али и Арабела, којој се сад окренуо, остави га још у — пургаторији. Разуме се, да се по том славила зарука Радослава и Олге.

У овом сухопарном изводу наравно да немогосмо показати оно, чим се „Чаробна бележница истиче над свима домаћима конверзационим играма, а то је управо Думас-овско-Сардуовска духовитост, живахност дикције, која управо чини радњу. Г. Јурковић је врло истинито и вешто ставио на ругло душевну празнину и блазираност тих сваковрсних Артура, тих паразита „модерног“ друштвеног живота. Ова врлина францеске новије драматске школе, којом се одликује „Чаробна бележница“, извојштиће њој грађанско право на нашој позорници — ма да она има осетљивих недостатака у самом распореду градива. У том погледу главна је махна, да писац у првом чину приповеда, што се збило на игранци, место да нас је одмах у саму игранку међу његове учеснике увео. Тим би игра била добила пуно драматичкога ефекта, то би заплет био и интересантнији и живљи. Прва та погрешка крива је другој, што писац за комад од 4 чина, мораде узети два чина за експозицију. Тим је радња развучева на штету драматском ефекту.

По нашем, дашто, немеродавном мњењу, морало се љубави између Радослава и Олге супротставити више и јачих препрека, него што их је налзвила тек у снубљењу блазиранога властелина и у наклоности Олгине мајке према њему. Љубав без дражи, без запрека, нема интереса, а уз добричину оца Олгина, којег је Радослав првим својим бранитељским говором мого одушевити и занети, знамо већ у првом чину, да ће окретном Радославову пријатељу и Олгину братићу Миливоју без муке поћи за руком, да избаци Артура „из седла“. Према том морали би се карактери и Олгина оца и Олге саме другачије нацртати.

Кад бисмо улазили у подробности, могли бисмо приговорити наглој јустификацији слуге Томка. По карактерном почетку имали смо право очекивати, да ће нас Томко веселити до краја, али

му писац не даде дуго да парадире са новим дрвеним овратником. Исто тако нам се чини, да је улога Катоне бледа и подкресана слига мадам — Котерете из Сардуових слика „Модерних Малограђана“. Но и гласовита дела гласовитих писаца великих народа нису без сваке махне, а „Чаробна бележница“ и оваква, кака је, вредна је нашега најбољег признања.

Општинство је било из почетка резервисано, — први чин је прошао тихо. Но кашње бивала је најкња све то већа, а тако исто и позлађивање. У опће узевши „Чаробна бележница“ примљена је повољно. У интересу наше књижевности ми бисмо се искрено радовали, када би г. Јурковић „ишчарао“ још неколико глума, као што је „Чаробна бележница“, која безуветно има велику литерарну вредност.

Што се тиче приказивања, ту нам је најпре истаћи — запињање у улогама. Али то већ није таква реткост, као што је реткост онако живахна и промишљена игра, каквом се синоћ одликовао г. Фијан као др. Миливој. Ми нећемо погрешити, ако рекнемо, да г. Фијана невидесмо скоро тако на свом месту у конверзационој игри, као у „Чаробној бележници“. Уз њега се јуначки држала гђица Фрајденрајхова као Олга, особито у 3. чину било је право уживање гледати је. Она би се била такмила са г. Фијаном, да јој, сиротици, служи грло. Г. Стојковић је као створен за Артура и по појаву и по кретању, само је требао да боље пази на карактеристику свога јунака. У разговору између осталог вели се, да је „афектирао у говору“, а г. Стојковић је у 7. призору 1. чина учинио, што но Немци веле „Anlauf“ у ту карактеристику, али је после заплео, што је било на штету значаја улоге.

Господин Димитријевић могоао је у Радослава улити пуно више живота и тоpline, а гђица Стефановићева (Арабела) чини се, да није била најбоље диспонирана. Од Аделе није се могло бог зна шта учинити — иначе је гђа Савићка била добра мати, а г. Симић потрудио се, да бар маском надокнади скученост Шишманове карактеристике. Да, а господин Антон? Разуме се, да је био као створен Томко, па је мало и екстемпорисао на садањи — пасји страх.

У Загребу.

М. Ђ. П.

СИТНИЦЕ.

(Страшно.) Глумац Бекман приповедао је једно вече својим друговима овако: Ви сте познавали славног глумца Н.? Знате како је био снажан и здрав. Помислите само, јуче је као здрав читав јео и пио са мном заједно, био је при добром апетиту, са свим при свести весео и шалио се, а данас са свии изненада — као што чујем — *оженио се.*

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

27. ПРЕСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 16

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 8. ФЕБРУАРА 1886.

С новом поделом улога први пут:

НОВИ ПЛЕМИЋ.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 5 ЧИНОВА, ПО К. А. ГЕРНЕРУ ПОСРВИО ЛАЗА ТЕЛЕЧКИ.

ОСОБЕ:

Манојло Безарић, трговац	Миљковић.
Фемка, жена му	Д. Ружићка.
Зорка } кћери му	Л. Хаџићева.
Мера }	М. Максимовићева.
Пратљача, клонфер, безарићев шурак	Ружић.
Ката, жена му	Ј. Добриновићка.
Јелица, кћи им.	Д. Бандобранска.
Младен Веровић, први контоариста код Безарића	Ђурђевић.
Омер Ружић, практиканат код Безарића	Добриновић.
Чика Спиридон, безарићев факотум	Милојевић.
Поджупан Палковић	Лазић.
Север, син му	Марковић.
Мијат, шегрт пратљачин	В. Димитријевић.
Јован, слуга	Банић.
Марко, слуга	Васиљевић.
Жупанијски пандур	Петровић.
Жан, послужитељ	Кестерчанек.

Збива се: први чин у кући безарићевој, други, трећи и четврти чин у кући безарићевој и пратљачиној, пети чин у кући безарићевој.

У недељу 9. фебруара: „ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ“. Романтична драма у 5 чинова са предигром. По Виктор Иговом роману „Nôtre dame de Paris“ пре-радила Шарлота Бирх-Пфајферка, с немачког превео Ј. Ђурђевић.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7¹/₂ А СВРШЕТАК У 10¹/₂ САХАТА.